

БУРЯДАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министруудэй Советэй орган

№ 119 (13127)

1970 оной майн 23, суббото

Сэн 2 мүнгөн

ХИМЭЙ ЭРХИМУУДТЭ—АРАДАЙ ВАЙДАВАРИ

БАТАЙ ХАМГАА

Туранай совхозой түүбэрийн клуб соо хүн зонгодоо Энэ АССР-эй Верховно Советэй Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй үрүгөө депутатта кандидат Андрей Могоговтой, мүн Намуунай Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй депутатта кандидат Дагба Онго-Малууровтай хуугагшад байна.

Энэ суглаае тус совхозой секретарь М. Б. Гомбохон үгэ хэлэжэ түрүү эгитэмжэтэ ноуэр, гавана инженер А. А. Энэ үгэ үгөө.

Дагба Малууровые үннэди. Эмнэмай 1947 онойно «Восточные Саяны» габалгарлагүй механикчидана. Дагба Онго-Малууровын өөрингөө тракторчид ябадаггүй, баһа нунгалы хунгэдхэжэ, бүхэ болгохын тула шэнэ үндэбэридэ нэбтэргэртэй дархан, ухаадоо бэрхэ хүн юм.—Умар Малууровий ажал хэбэлдэлийн намтар хэргэргэжээр хөөрөжэ.

Хүдөөгийн библиотекэ дагба, Сорочковича бодожо, кандидат, КПСС-эй Буряадай Улаан-Удын хүдөөгүй үрүгөө депутатта кандидат Андрей Могоговтой, мүн Намуунай Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй депутатта кандидат Дагба Онго-Малууровтай хуугагшад байна.

Энэ суглаае тус совхозой секретарь М. Б. Гомбохон үгэ хэлэжэ түрүү эгитэмжэтэ ноуэр, гавана инженер А. А. Энэ үгэ үгөө.

Дагба Малууровые үннэди. Эмнэмай 1947 онойно «Восточные Саяны» габалгарлагүй механикчидана. Дагба Онго-Малууровын өөрингөө тракторчид ябадаггүй, баһа нунгалы хунгэдхэжэ, бүхэ болгохын тула шэнэ үндэбэридэ нэбтэргэртэй дархан, ухаадоо бэрхэ хүн юм.—Умар Малууровий ажал хэбэлдэлийн намтар хэргэргэжээр хөөрөжэ.

Хүдөөгийн библиотекэ дагба, Сорочковича бодожо, кандидат, КПСС-эй Буряадай Улаан-Удын хүдөөгүй үрүгөө депутатта кандидат Андрей Могоговтой, мүн Намуунай Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй депутатта кандидат Дагба Онго-Малууровтай хуугагшад байна.

Энэ суглаае тус совхозой секретарь М. Б. Гомбохон үгэ хэлэжэ түрүү эгитэмжэтэ ноуэр, гавана инженер А. А. Энэ үгэ үгөө.

Дагба Малууровые үннэди. Эмнэмай 1947 онойно «Восточные Саяны» габалгарлагүй механикчидана. Дагба Онго-Малууровын өөрингөө тракторчид ябадаггүй, баһа нунгалы хунгэдхэжэ, бүхэ болгохын тула шэнэ үндэбэридэ нэбтэргэртэй дархан, ухаадоо бэрхэ хүн юм.—Умар Малууровий ажал хэбэлдэлийн намтар хэргэргэжээр хөөрөжэ.

Хүдөөгийн библиотекэ дагба, Сорочковича бодожо, кандидат, КПСС-эй Буряадай Улаан-Удын хүдөөгүй үрүгөө депутатта кандидат Андрей Могоговтой, мүн Намуунай Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй депутатта кандидат Дагба Онго-Малууровтай хуугагшад байна.

Энэ суглаае тус совхозой секретарь М. Б. Гомбохон үгэ хэлэжэ түрүү эгитэмжэтэ ноуэр, гавана инженер А. А. Энэ үгэ үгөө.

Дагба Малууровые үннэди. Эмнэмай 1947 онойно «Восточные Саяны» габалгарлагүй механикчидана. Дагба Онго-Малууровын өөрингөө тракторчид ябадаггүй, баһа нунгалы хунгэдхэжэ, бүхэ болгохын тула шэнэ үндэбэридэ нэбтэргэртэй дархан, ухаадоо бэрхэ хүн юм.—Умар Малууровий ажал хэбэлдэлийн намтар хэргэргэжээр хөөрөжэ.

Хүдөөгийн библиотекэ дагба, Сорочковича бодожо, кандидат, КПСС-эй Буряадай Улаан-Удын хүдөөгүй үрүгөө депутатта кандидат Андрей Могоговтой, мүн Намуунай Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй депутатта кандидат Дагба Онго-Малууровтай хуугагшад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын Октябрына районий № 29-дахин дунда хургуулин актыва зал соо хуугагшад АССР-эй Верховно Советэй депутатта кандидат Андрей Илюкентьевич Жалсаревтай уулзажа байһыны харуула.

ҮНДЭР ДУУГАА ҮГЭХЭБДИ

Улаан-Удын шэлэй заводой соёлордон. Энэ «Электромашин» болон шэлэй заводудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад олоороо сугларба. АССР-эй Верховно Советэй Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй үрүгөө депутатта кандидат, локомотив-вагон заһабарилгын заводой суута токар Б. З. Поздеев, Национальностнуудай Советэй Буряадай АССР-һээ хунгаха Советскэ 516-дахин округуо депутатта кандидат, АССР-эй транспортна барилгын министр Е. Ф. Кожеников гэгшэдтэй уулзага болон байна.

Шэлэй заводой парткомой секретарь Д. Степанов хунгагшадтэй суглаае нээжэ. Кандидатуудай эгитэмжэтэ ноуэрнууд В. А. Орлов, Б. И. Шишкин гэгшэд шэн габалга ажалтаара хунгагшадтэй үндэр эгитэл найдабарида хүртээн эрхим нүхэлдэйгөө намтарнуудыг хөөрөөд, хунгалын үгэ—июнийн 14-дэ нэгэ хүндэл адыар үндэр дуугаа үгэхэнь суглаанда хабдагшадые уряалаа.

Г. БАТУЕВ.

НЭГЭН ХАНАЛТАЙГААР

Хүндэй үндэр дуугаа үгэхэ байһанаа бүхэ хунгагшадтэй зүгөө мэдүүлб. АССР-эй Верховно Советэй Сөүдэй Улаан-Удын хүдөөгүй үрүгөө депутатта кандидат Б. З. Поздеев, Национальностнуудай Советэй Буряадай АССР-һээ хунгаха Советскэ 516-дахин округуо депутатта кандидат Е. Ф. Кожеников гэгшэдтэй хунгагшадтэй үгэ хэлэжэ зуураа, ннээ эхэ эгитэл найдабарий үзүүлэлдэй бүхэ хунгагшадтаа гүн сэдхэлэй һайные хүрөө.

Н. ДАРХАНОВА, ВСТИ-гэй начертальна геометрии кафедрин лаборантка.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

«1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда баатарлигаар тэмсэжэ унаһан Буряадай сэрэгшэдтэ» гэһэн хүсөө бодхоолгодо эдэбхитэйгээр хабдагшадые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэй грамотаар шагнаха тухай

«1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда баатарлигаар тэмсэжэ унаһан Буряадай сэрэгшэдтэ» гэһэн хүсөө бодхоолгодо эдэбхитэйгээр хабдагшадые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Хүндэлэй грамотаар шагнаха гэбэл: Гаврилов Александр Александровиче—Ленинэй орденот Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводой цехэй начальник. Гончарова Анастасия Александровна—Буряадай барилгын управлениин барилга-хабарсалгын 1-дхи управлениин штукатур-малер. Желтиков Владимир Александровиче—Улаан-Удын авиационно заводой гагнарман. Замуурский Иван Петровиче—Улаан-Удын авиационно заводой цехэй начальник. Намсарев Пурбо Сонхоролловиче—РСФСР-эй уран зурагай фондын Буряадахи отделения уран дархан. Паранин Михаил Александровиче—Улаан-Удын авиационно заводой гагнарман мастер. Пермяков Глеб Борисовиче—«Дальстальконструкция» гэжэ Буряадай хабарсалгын управлениин трестин хабарсалгашад бригадир. Ритнер Константин Константиновиче—№ 834 барилга-хабарсалгын поединг шулуунан. Самбаров Валерий Семеновиче—Железодорожно районно ажалшадтэй депутатуудай Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ. Тямин Александр Ивановиче—Ленинэй орденот Буряадай оперо ба баледэй театрай уран зурааша. Ухинов Валерий Бадмаевиче—«Дальстальконструкция» гэжэ Буряадай хабарсалгын управлениин ахалгаша прораб.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

«1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда баатарлигаар тэмсэжэ унаһан Буряадай сэрэгшэдтэ» гэһэн хүсөө бодхоолгодо эдэбхитэйгээр хабдагшадые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэй грамотаар шагнаха тухай

«1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда баатарлигаар тэмсэжэ унаһан Буряадай сэрэгшэдтэ» гэһэн хүсөө бодхоолгодо эдэбхитэйгээр хабдагшадые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэй грамотаар шагнаха гэбэл: Гаврилов Александр Александровиче—Ленинэй орденот Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводой цехэй начальник. Гончарова Анастасия Александровна—Буряадай барилгын управлениин барилга-хабарсалгын 1-дхи управлениин штукатур-малер. Желтиков Владимир Александровиче—Улаан-Удын авиационно заводой гагнарман. Замуурский Иван Петровиче—Улаан-Удын авиационно заводой цехэй начальник. Намсарев Пурбо Сонхоролловиче—РСФСР-эй уран зурагай фондын Буряадахи отделения уран дархан. Паранин Михаил Александровиче—Улаан-Удын авиационно заводой гагнарман мастер. Пермяков Глеб Борисовиче—«Дальстальконструкция» гэжэ Буряадай хабарсалгын управлениин трестин хабарсалгашад бригадир. Ритнер Константин Константиновиче—№ 834 барилга-хабарсалгын поединг шулуунан. Самбаров Валерий Семеновиче—Железодорожно районно ажалшадтэй депутатуудай Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ. Тямин Александр Ивановиче—Ленинэй орденот Буряадай оперо ба баледэй театрай уран зурааша. Ухинов Валерий Бадмаевиче—«Дальстальконструкция» гэжэ Буряадай хабарсалгын управлениин ахалгаша прораб.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй заседани

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй майн 21-дэ болон заседани дээрэ Москвада, Буряадай АССР-эй Рязанин областодо АССР-эй Верховно Совете хунгалтада бэлдхэлэй ябаса тухай асуудал үзүүлэжэ болон. Арадай эхэ найдабарий үзүүлэлгын нэгэдэйгээр оролгошо В. П. Исупов, Буряадай АССР-эй Министруудтэй Советэй Түрүүлэгшын орлошо В. А. Сахьянов, ажалшадтэй депутатуудай Рязанин областоний Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Т. Манаров гэгшэд эридэ. В. И. Ленинэй түрөөн 100 жэлэй ойе, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлан илалтын 25 жэлэй ойе хандэрлэгшэй уламжалһан ажалшадтэй политическэ ба ажалшадтэй үзүүлэлэй оршон байдалта хунгалтада бэлдхэл үнжэржэ байһана гээгээс дээрэ тэмдэглэгдэ. Москва хотын, Буряадай АССР-эй, Рязанин областини нотагай Советтүд хунгалтада бэлдэхэ талаар нирүүлэхэ, үйлдэбэрини нөөсөнүүдые хүсэд хэрэгдэхэ хэрэгтэ зориулагдана.

Мүнөө эхэ политическэ дэбхэлтын оршон байдалта хунгалтада ба депутатта кандидатта хунгалтада бэлдхэл болон. Арадай эхэ найдабарий үзүүлэлгын нэгэдэйгээр оролгошо В. П. Исупов, Буряадай АССР-эй Министруудтэй Советэй Түрүүлэгшын орлошо В. А. Сахьянов, ажалшадтэй депутатуудай Рязанин областоний Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Т. Манаров гэгшэд эридэ. В. И. Ленинэй түрөөн 100 жэлэй ойе, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлан илалтын 25 жэлэй ойе хандэрлэгшэй уламжалһан ажалшадтэй политическэ ба ажалшадтэй үзүүлэлэй оршон байдалта хунгалтада бэлдхэл үнжэржэ байһана гээгээс дээрэ тэмдэглэгдэ. Москва хотын, Буряадай АССР-эй, Рязанин областини нотагай Советтүд хунгалтада бэлдэхэ талаар нирүүлэхэ, үйлдэбэрини нөөсөнүүдые хүсэд хэрэгдэхэ хэрэгтэ зориулагдана.

Мүнөө эхэ политическэ дэбхэлтын оршон байдалта хунгалтада ба депутатта кандидатта хунгалтада бэлдхэл болон. Арадай эхэ найдабарий үзүүлэлгын нэгэдэйгээр оролгошо В. П. Исупов, Буряадай АССР-эй Министруудтэй Советэй Түрүүлэгшын орлошо В. А. Сахьянов, ажалшадтэй депутатуудай Рязанин областоний Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Т. Манаров гэгшэд эридэ. В. И. Ленинэй түрөөн 100 жэлэй ойе, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлан илалтын 25 жэлэй ойе хандэрлэгшэй уламжалһан ажалшадтэй политическэ ба ажалшадтэй үзүүлэлэй оршон байдалта хунгалтада бэлдхэл үнжэржэ байһана гээгээс дээрэ тэмдэглэгдэ. Москва хотын, Буряадай АССР-эй, Рязанин областини нотагай Советтүд хунгалтада бэлдэхэ талаар нирүүлэхэ, үйлдэбэрини нөөсөнүүдые хүсэд хэрэгдэхэ хэрэгтэ зориулагдана.

ДАВАЛ, ХҮСЭГДЭХЭГҮЙ

Болоодо уһа шинг багадаа гол горхонуудай түрүүдэй ондои мүнһэн мүнөө жэлдэһе тиймэ түрүүдэй тохободоод үнжэрэ нэгэмдэй—70, нүгөө—60 гараһан хоёр лугоо бэлдхэлэй хүдэлгэ хэмдн. Һубаг, ханаада, сэрбэрлэхэ хэрэгтэй эрхэн эхээр дулааржа, захалла, болон байһан эрхэн уһые сабшалан байна.

САБШАЛАН ДЭЭРЭНЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

хоёрдохи уһалуури захалжа байла. Хэдыһе уһа гаргаа һаа, хура бороогүй ороогүй һаа, ногооний ургаса дошоо байдаг. Манай тухайламжаар мүнөө жэл бараг шингтэй жэл болохо гэжэ хангалдана. Зарим жэлүүдтэ сабшалануудайгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 13—14 центнер, зарим үгэжүүлэгдэн, бусаа газарнуудһаа—25—30 центнер ургаса хурдаг хэмдн. Урда урдинһаа үшөө үгүү ургаса ургуулаа зорилготой ажаллажа байдана.

Мүнөө уһа элбэгтэй зарим газарта

Ц. ЦЫДЕНОВ, Ц.Д. ЖИГЖИТОВ, «Красный Октябрь» колхозой луговодууд. Захаамин.

ЭДИРШҮҮЛЫЕ МЭРГЭЖҮҮЛЭЕ!

«Мүнөө 10 класс дүүргэхэм. Тийгээд ажалда орохо, хүдэлмэ тууша хуслэнтэйб»,— гэжэ Улаан-Удын 42-дохи хургуулин хурагша Н. Михайлов бэһэн, эхэ хүсэл эрмэлзэлээ элрэхэлһэн. Тээд эдиршүүлэй саашада һурахаһы гээ һаань, хамаг арга болонжо бии, институт, техникум, училищинуудай үдэн үргэнөөр салигдэнхэй. Энэ—залуушуулай өөһэдэнь хүсэл оролдог, бэлиг шадабаринаа сүм дулдаха хэрэг. Мүн эдир залуугай эршэ зориг гарган, хүдэлмэ эхилхэһе гээ һаань, предприняти, барилга, эмхи зургаан, колхоз, совхоз бүхэн тэдэниие баяр басхалантайгаар угтахал.

Мүнөө жэлдэ гансахан манай республика дотор 8—10 классуудыг хэдэн мянгад эдиршүүл дүүргэхэн. Тэдэний нилээд олонини шуудлаа мэргэжэлээ бүри партада һууха үдөөдэ танима олоһон, практика гаража байһан газарта предприняти гү, али колхоз, совхоздо хүдэлхэ гэжэ шийдэн байна. Һайнаар өрөлдөжө хүдэлбэл, ямаршье мэргэжэл һайн юм гэжэ тэдэнэр батаар ойгонхой.

Тийгээдшье хургуулиа дүүргэнэ залуушуулай саашанхи харгы зэм тушаа партиийн, советскэ оргонуудай бүхэ олониниын зүгөө айкалыг эх ахарал хандуулагдана. 8—10 класс дүүргэһэдэ саашада һураха гү, али арадай амахыда элсүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, АССР-эй Министруудтэй Советэй тухай заабари гаранхай һэм шуу. Тэрэн дотор министерство, албан зургаан, предприняти, һуралсалгай газарнуудай үүргэ онсолон тодорхойлогдонхой.

Республикын вузуудта мүнөө жэл 2 мянга гаран залуушуул абахан. Тондэхи бэгшээр дунда хургуулинуудтай холбоо барисаа байгуулангай, һуралсалыгаа бааса, хамтынгаа байрнуудыг үргэдхэхэ хэмжээ абана, һуралсалда шухала түхээрлэгнүүды олоһоруула, предприняти, барилгын, колхоз, совхозой хүтэлбэрилгэштэйгэй уулзалганууды эхилдхэн.

Мүн залуушуулай нилээд олонини техникумуудтэ орохо хүсэлдэй. Умар тиймһээ техникумуудтэй гэр байрыг үргэдхэхэ, бэгшээр, мэргэжэлтэдээр, түхээрлэгнүүдээр тэдэниие түгэс хангаха тушаа республикын министрствэнүүд, албан зургаанууд, нотагай советскэ оргонууд зохио хэмжээ бэлүүлнэ.

Саашада энэ гэгээр һурангүй, али нэгэн ажалда орохо дуратайшуулы зүбөөр түбхүнүүлхэ гэжэ мүн лэ шухала зорилго болон. Профессорно-техническэ училищинуудтэ хүдэлмэ эхилһэн залуушуудта түрүүшын үдэрһе материално-амбуудал эрхим һайн эрхэ байдал хангаха шухала. Нёдондо жэлэй байдал юу харуулаг гэхэдэ, тиймэ эрхэ байдала дутамаг дээрһээ олоһон залуушуул хүдэлмэ газара һэлгэхэ баатай болоо һэм шуу. Мүн залуушуулай зоочно һуралсал хэрэгсэлгүй орхиорхойһон баримтанууд үзгөө һэн.

Хургуулиа дүүргэнэ эдиршүүлы анхарха гэжэ гүгэн түрын уяха шанартай хэрэг. Эдэниие саашада һураха гү, али ажалда түбхүнүүлхэ асуудалда хамаата эхилдхэн гэжэ гадна, партиийн, комсомолой номитудууд, советскэ болон амахын эхилдхэн халуун анхарал хандуулаа зэргэй.

«Гараа ганзагада, хүлөө дүрөөдэ хүргэнэ» эдиршүүл эхэ, эсэгнээ эрхилдэ ажал хэрэгтэ эрхим хайханаар, эршэмтэй зоригтойгоор үргэлжүүлгэ лэ!

Г. ХАРЧЕНКО.

АГИТАТОРНУУД АЖАЛШАДАЙ ДУНДА

Улаан-Удын мяха-консервын комбинатай 60 гаран агитаторнууд элэ үдэрүүдтэ хунгалтада дунда ойтүүлэмжын хүдэлмэри абуула байна. Тэдэнэр хунгалтадай список шалгана, хунгуулин Дүрмтэй танилсуула, КПСС-эй ЦК-гай Хандалга тухай хунгалтада хөөрөжэ үгэнэ.

Агитаторнуудай хүдэлмэридэ комбинатай партиийн комитет эхэн анхарал хандуула. Баянх энэ агитаторнуудай семинар үнжэрэгдэб. Политическэ гэгээрэлэй кабинеттэ тухай стэнд эхилдхэн гэжэ, хунгуулиа хабаатат литература суглуудалданхай. Культурын байшанда хунгалтадай клуб нээгдэ. Энэ өргөмд АССР-эй Верховно Советэй депутатада кандидатта хунгалтадай намтартай танилсаха, шэнэ гэгээ, журнал уншаха артай.

Хатар, дуунай ансамблинхид хунгалтада һонирхолтой концерт харуула. Баяр залуу хунгалтадай үдэш үнжэрэгдэхөөр харагдана. Агитаторнууд Э. Пиванова, А. Астахова, Е. Турьшева гэгшэд хунгалтадай дунда хүндэтэй болонхой.

ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДЫЕ ХҮН ЗОНОЙ АША ТУШАДА

Дэлхэйн түбүнүүдэй улам олон гүрэнүүдэй оролсожо байһан мүнөө үеин замбуулини шэнжэлэгшын тэглиһе майн 20-до Ленинградта нэгдэн замбуулинай дайдые шэнжэлэхэ талаар уласхоорондын комитеттэй XIII конгресс элишан харуула.

Конгрессэ хабаагшадтай тооло СССР-эй дэглин-космонавтууд Владислав Волков, Евгений Хрунов гэгшэд оролоно. Олон ороонуудай эрлэмтэдэй Ленинградта сугларһанай һайн хайхан мэдрэлүүдые КОСНАР-ай президент, Франциин мээгэжэ эрлэмтэ Морис Руа конгрессе нээхэ үдэ хувагшын үгэ хэлэжэ мэдүүлэ. КОСНАР-ай элжээтэ сессие СССР-тэ үнжэрэгхөөр эрлэмтэды урилан Советскэ правительствата, манай эрлэмтэдтэ тэрэ баяр баясхалан хүрөө.

Хүлээрин үгэ хэлэһэн СССР-эй Наукануудтэй академин президент М. В. Келдыш совет эрлэмтэдтэй үмөһөн конгрессэ хабаагшадые, наранай-газарай физикын талаар уласхоорондын хуралдаана хабаагшадые халуунаар амаршалаа.

«КОСМОС-345» НИИДХҮҮЛГЭДЭЭ

«Космос-345» гэжэ ээлжэтэ хэмэл одон 1970 оной майн 20-до Советскэ Союзһаа дэгдэжэ. (ТАСС.)

Замбуулинай шэнжэлэгшүүды хэ хэ талаар уласхоорондын харилсаа холбооний улам үргэжэ байһы М. В. Келдыш тэмдэглэб. СССР-эй Министруудтэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинэй элжээтэ (ТАСС.)

Дагестанда аха дүүгэй туһаламжа

МАХАЧКАЛА. (ТАСС). Дагестанай АССР-эй газар дээрэ хайхан эхээр газар хүдэлмэ гэжэ мэдээсэгдэнэ байһа. Гэнтн аюулһаа хойдлодо оройн автономичто республикын хүн зондо Россин Федерациин хизаарнууд болон областнууд, олон союзна республиканууд аха дүүгэй туһаламжа үзүүлнэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэгшүүн, Россин Федерациин Министруудтэй Советэй Түрүүлэгшэ Г. И. Воронов Дагестанда эрээ. Тэрэ аудлуурта ошоо, гэнтн аюула оройн нотагай зонудтай уулзаа, республика доторхи газарай хүдэлмэри хойшлонгүүдые усадаха талаар парти, правительствын абаха байһан хэмжээгүүд тухай хөөрөө.

ҮНДЭР НАНАТЫН ҮГҮҮЛЭЛ

И ДАТНЫ проспек. Ордон мэтрэй үүдэ тоноходомни, эдир наһанчым нүхэр Нийнхор Нийнхор гэдэг уггажа байна.

— Хари, ерэхэй гэж гэж эжкминой эхэ хүлээхэй хэн, — гэбэ. Тийн хара сагаанаар үгэ хэлүүлэн шордээн табаага соогоо амаржа байһанаа болдож, ная гара наһатай хушгоо хажуудамнай эрөөд хуушаба «Ах-ха», «эх-хошье» гэхшье, ахилха алхихашье юмэн үгышье наа, унэхөөрөө эрэ тухай наһатын шюор шарай харагдаба: нэгэнье бүтэн газар үгы — хуу уршааауудаар «хэзэагдашанхай».

Гэбэнь нодон харуулах, ухаан буринше анханайн заанда юм гү гэхээр номорхон. «Цыденова Цыбикжа гэжэ наһуртаараа яадаг үүм... 86-тай болоодон даа», — гэбэ. — Үндэр наһатай болоой. Үзэһэн харанан, болдож ябаһан юмэ олоншье наа, мартагдаа юм аабба. Тэдэнийгээ хадгуудан заримынь хөөрөжэ үгэхэ гээ үгы — хуу уршааауудаар хаямта, — гэжэ бамсан эхилээд лэ, хушгоомнай шата дамжуулан хөөрөншөөд даа. Хүтэлэгдэһэ яаана гү гэж гэнэһини, — хушгоо солбооноор, халта найгадан гэхэлжэ, талһага соогоо ороод лэ ерэнэ... Эхин түрүүн бүри хубисхал революциин урда тээхи юмэнуудынь дурдана, олохой юмэнье хүсэд бэшэжэ үрдибөшье-

гүй хаб даа. «Олохон айлууд хюронгүй байдаг хэн. Баабаймай нэгэрт Анаа ярмаг ошохо, хөрөө асархан аад, тэрэнь хухаршажа, түлэгээ баял дахин хушөөрөө эмжижэ байһана хэн...» Нургуун нудар гэжэ үгы хэн. Ород үзэгтөө байтагай монголшье үзэг танихагүй ябаһамнай гайхалгүй хэн. Олонхи эршүүд хэр угнаа хойто зунай үбһэнэй үеһөө бэшэ тэнь ажал ёһоор хэхэгүй — ари, карта намнаад, айл хэсээд лэ ябаһана хэн. Эхнэр зон ялаһагүй гэрий барлагууд байһан юм даа, олоод буруугай бэлшээринэ сааша гараагүй юм, баарһадууд. Баһа тэрэ үеэзэ барта муухаг зонууд ала шүдхэртэ этигэн айма, хуррамган хэбэртэ ороһодог байһан юмда даа... Жэддэ гансахан лэ үмдэ, самса хөд лэ ябагдаһан, хара бүлгэйр арһан төшье хөөмөрэй зүйл байһан юм. Түхэрээн жэл соогоо хюсууг хилээхэ харангүй ябагдаһа хэн. Сэхэнь хэлээд дээрэ: революциин ур-

да тээ олонхи бураад айлууданай хилээхэ оройдошье эдидэггүй байһан юм... Ород хүниие харахада, өөрөө айһаа нэм, — гээд хушгөө үргэлжэ-дүүлэе.

— Нагаа һонин юмэ гэшөө!
— Хүшгэн эрэмдэг юугээ зүйтэг-

дэжэд хуунаб гэжэ бу гайхаарайггы. Үнэн юмэ тухайл хөөрөөб даа.

— Өө, этигэнэди. Ушөө саашан хөөрөт, хөөрөт.

— Тингээд революциһаа хойшонхи жэлүүдтэ юу гайхааһин гэхэдэ, агаараар нилээхэ ябаһан ирлэһэн эгээ түрүүлшье харахада, яагаа элэ шүбүүндэл алхихан юм аад лэ, эликхэ, абаа гараһан ондоо юм. Хэн, юн гэһэн! Харин нам дээрэ Унхуушууг даа гэжэ гайхалһада, гэгээр-гэжэ ябаа агша нам... Морин хамы харахада, айжа, гоёшоожо, харгынаа холо болгошо һамди.

— Аа, Зүб, зүб.

— Нимэрхүү гайхаһан, бөһөрхөн юмэнүүдтэ хөөрөхэ, дурдаха болоо наа, үнөөшье олон байха. Юрэдөө хурөө бэшэ гү даа. Муугаа, түлөөраа дурдажал хуушада, хашартай бээ даа, — гэбэ. Тингээһэн үндэр наһанай хун хада «сээбэ гү» гэжэ ханахада, ула болоһонор ур-дани саг тухай лам саашан дээрэ-оо хөөрөхө аягуурхашөөб. Гэбэнь Цы-бикжа Аюшевна хөөрөжэт хуука юм:

— Мүнөө яһан ондоо, ехэ жаргалтай болоо гэшөө. Мүнөөнэй энэ гэшээ гансааха гадар дүүржэ, эрдэм бэлгэ элэжэ, тоно эдичэ, торго үчдэжэ яаһанд гэшээ. Ямар баян, үргэмжэтэй гүрэн гэшээ — үхибүүдэ бүлгын хурхаа, багшанартай салһин хүлээ түлөө. Наһатайшуудда үншэрөөшлэтэ тэдхэмжэ тулаха. Сагаан халааттай эмнэл алин зарган ехэ юмэ хэбэ: нялха нарай үхибүүд үзэртөөхөө болдо. Жаахан хуушуудтэ бишыхан повозко соо хуулаа, шэрээ ябаха — юун гэһэн гоё гэшээ! Хэдэн манган модной

Ахын аймагай культурын байшангай худалмэллэгш Жалсан Замбаловы зурагууд нотагайгаа зондо нэгдэжэ болонхой. Оролодо бүтээһэн ажальнь, олоной анхарал йонирхуулаа шаддаг.

УРАН ГАРТА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Жалсан Замбалов өөрынгөө бүтээһэн энэ В. И. Ленинэй портрэдье (нэгдэхэй зураг) аймагайгаа культурын байшанда бэлгэлэ.

Уран зурааша хуша модон дээрэ мориной хурдани харууһан йилүүрье (хөбрдохй зураг) дүүргэжэ байна.

Д. ДУГАРОВАЙ фото-зурагууд.

БИДЭ ТААНАДАА МАРТАДАГҮЙБДИ

Түгэс нотагай хушүүн Чингис Цырендоржиев 1969 оной май нарада сэргээн алаанда татагдаа, мүнөө аяар Япон далайн эрсе шадар алба ябуулаха зуураа, Эхэ ороноо харата дайснааа хамгаалжа шадха хун болохынь шарман оролдоно. Чингис энэ нанин улагнаа һайн мэдэхэй; журам, хурагсаалаараа эрхмүүдэй нэгэн болоо. Албандаа нимэ сүлөөгүй байбашье, Чингис Эхэ нотаг, эхирэгшэ эхэ, инэг нүхэр, эсээд хүмүүстэй залуу үзэгтөө үдэрэй туршада мартадаггүй. Чингис түрэл хэлэн дээрэ сэдхэгшэ үзэгтүүдэ үлхэжэ, ходо хотошье наа, тон ойрын хүчүүдээрэ хөөрөлдэдэг. Мүн баба хажуу-гарнь уран бэлгэһынь ошохонууд бадараад абаа юм ааб даа. Нотагайнай хушүүнэй — Чингисэй тон зүб замаар яажа бай-һандан урмашахар байна. Теэд нимэ хушүүд анда олон ха юм даа. Эдэмнай Эхэ ороноо хамгаалһын тула сэргэй мэргэ-жэд абажа байһын хажуугаар гүрэх сэдхэлжэ иратуу һайхан шүлэг дунтай холбоно. Тингээхэ Эсэгэ, аханартайгаа ариун хөрөгье үргэлжэжэ яаһан та хушүүдтэ үншэһыг хэртэгүй амжалта юрөөгдө, фашис дайсаные дарһаар 25 жэл үн-гэрэнэй ойгоор баба амаршадаа, анхаралдтай Чингис Цы-рендоржиевай хөөр шүлэг дурдахабди. Чингистэ хожомоо но-ирхолтой шүлэгүүдэ бэшэжэ йагшэ даа, гуураншин хурса бодот гэжэ юрөө.

Поэтесса Цырен-Дулма ДОНДОКОВА.

Чингис Цырендоржиев

ЭЖИМНИ, ХҮЛЭГЭЭРЭЙ...

Эжымни, эжымни, хүлэгээрэй, Эрбэн шамдаа эрхэлби. Салдат нангин урхалын Савын дүтлөө гэхэдэ. Амгалан Совет ородоо Албала нарин сүххалби. Уужам сэлгээн Тунгээ Удаан болонгүй бусхалби. Эжымни, эжымни, хүлэгээрэй, Эрбэн шамдаа эрхэлби.

ДУРАТАЙБ ШАМДАА...

Наана гүш заримдаа Наруул залуухан хаһаа.

Анхан хабарайгаа урдаа Адлихан хожуулаа алханаа. Бороогой орожо байһан Бодоломни сөггөлөн мойһон. Харанам, харанам шамайгаа Харасамни эсэхэгүй шарайнааш.

Хасар дээрэн бороо Халтируула мунгэн тобишоо. Эрдэни дуналнуудые аршанам. Энэхон пулаадаараа аршанам. Уужам сэлгээн Тунгээ Ташхүү хабарай бороо Нэрэ үдэртэйни адли Нэгэ зоймн тэмдэг болоо. Мүнөөшье би, ингани, Мунган дуналуудые хүлээн, Хабарай урдааа дурааа нээн, Ябанам бэдэрэн шамалаа, Ябанам хэлэхээ дураа.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭХИ АБАГАНАД

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЯВАДАГ АМИТАН, УРГАДАГ СРГУМАЛ БУЛТА АБАГАТАН БАЙДАГ ЮМ ГЭЭД МИНИН БАГАДА. МАНАЙ ЭРХЭДЭЙ (БООХОНОН АЙМАГ) ИНОТАГТА УБЭГ БАМГАД ХӨЛСӨДӨГ БЭН. 1927 ОНДО БЛОКНОТ ДЭЭРЭ ТЭМДЭГЛЭЭНЭЭ БУУЛГАНАМ ЭНЭ.

Ангай абага гэхэдэ. Хаһна эрэн толгойто һабар һайта доргон. Адуу малай абага гэхэдэ. Тажааран абага-буруун. Загаһанай абага гэхэдэ. Задагай ехэ амата Зарбагар бахагай (зоодой). Модоной абага гэхэдэ. Хараганашуу хара бургаһан. Ногооной абага гэхэдэ. Носолдог носоргоно. Шубуунай абага гэхэдэ. Шугуу ойд шэбэдэг.

Бэлтгэгэр нодэтэ Бүгбаатар. Эдэй абага гэхэдэ. Эдлүүдэн хара һарһан. Эдэһэй абага гэхэдэ. Эгээн элбэг хара үхэн. Онтохоной абага гэхэдэ. Төөржэ тэнэжэ ябаһан Төөрөхөн хушүүн. Дунай абага гэхэдэ. Алг маянгуу айдуусай. Хүний абага гэхэдэ. Хүршэ үгэшэ — Яһадар абагар хун. И. Н. МАДАСОН.

НЭГЭТЭ

Нэгэтэ нотагай хүршэ хөөр хөөрөөдө айтхатар шюсаар шэбэнэдэн байжа хөөрөөдөд, һамгадташье хэлэнгүй, сугтаа баш, харин хөөр тээшэ һалан ошоо хэн. Хужарта нуураа һайн мэдэхэ һан тула, наранай орохо хирөөдэ нэгиний зүүн эрөөд, нүгөөһи баруун эрөөд һуука галдэһи байгаа. Байгааһин жама ёһоор нараныне орожо, удыһин бороо хараан бууа. Тингээһынье балай һуниин харанхы өрлингөө эрхэдэ ороо. Нэбшээһынь гэжэ. Нуурай эрбэһи үндэр ороһоо хуш-һад залаануудаа ганжуулан, юм-гон поһото ээлэгдэһэн хэбэртэй. Гансал байд гээд лэ нуурай эрбэһи гүйхэн оһорһоо уһанай бүл-бүл гэхэнь соностоно. «Цөө даа, нимэл һуни турагай орожо эр-бэһи төшье эли, тоноходошье-балин байха...» — гэжэ эрөөд нуу-гаһад доро дороо шэбэнэд. Теэд бүхэли һунимай элэл номгон заандаа унгаржэ, наранай гаралат зүтгэхэ хадын оройнуудай саана-һаа хиралжа халхаба.

Эгээд энэ үедэ нуурай баруун захдаа буу «няад» гэжэ, зүүн урда зүтэ хун шаадтэ гэбэ... Тингээд зүүн урда талһаа: «Һэй, яажа байнаш, эрбүү, хүниие ала-хашин гү?!» — гэгэн хараал шэр-ээд дуудлаба.

Хөөр хүршээрэй уулзажа элп-хэйһэн гэгэһэн, зүүн эрбэтэ нуу-гаһан доро дөбдүхэ гэжэ ямаан дахана абажа эрбэһи аад, үүрэй сайһын ээр тэрэнэ хэтэрээд, байраһа нэлэжэ ябаа юм ха, тингээһэн баруун эрбэтэ нуугаһань ан ябаһа гэжэ һанаад, шатгажэ эрөөд шабаһаа даражарһинан бай-гаа.

Талаан болодог, буугтай тоби-шо хушэрһи шөргаар «дэнэ» гэх-хэдэ ямаан дахынь һэтэ дайраад гараһан юм.

Үнгэрэгшэ намар Бимба гараг-та галуунда гэжэ горһоһоо нэгэ Будуун, нэгэ Нарин, нэгэ Үндэр, нэгэ Найтар дүрбэн хун хуниин машинаараа худоо гараһа ха. Үдэ-хэ үлгөөһини яһалшыне буудала-гха, үншэрэгшэ Будууниин хөөр амтаһа сэжэгэрһи үнэ руу хэлэ-блэтай боложо — буугтайн сэжэгдэ-лалашо ошүү. Теэд бууга бүһэн-дөө хабшуула юмэ унаагаага-гүй. Золын, буруутаа юм гү, «уу-гаагшын» эхэдэ юм гү, али нууруудынь «эвтэй» байгаа юм гү, нугаһа галуудынь сэсэн болоо юм гү, ирэдөөд хойһон аад лэ хөө-һон. Үндөөд хадаа Будууниинь-бууга мачтааг, Нариниинь ня-һаараа агнадаг хүм гэдэг, Үндэ-риинь үе наһандаа бууһаа халсаг-

Буюнто АЮШИН

шагүйб гэдэг. Найтарынь: «най-маанайл мала эдижэ үзөггүй хүм», — гэдэг. Тиг гарагай үдэрэй гэгшээһэ үн-гэржэ байхада, тэхэрхэ баатай болобо даа. Ошожо явахандаа ошоргойгоор хөөрөлдэдэг дүр-бэмнай, мүнөө гурбанынь үгэ дугаралсаһаа болиһон юмэд гол-роо руугаа харйллалжа ябадан. Гэгэ Найтарынь харан гэгшэ, талаан боложо тарилангүй газар дээрэ хүрэг галуунууд һуунад. Дүмхэдэжэ үдэнүүдэ нээн гара-

АНГУУШАДАЙ „АБДАРҢАА“

жа, дүрбүүлэн марлажа оробо. Хөр бусалаһагда хөөр үдэг, хөр тоһонс галтай бэшэ...! Эхэ-шье дүт оруудангүй һураг га-луун дэждэшөө... Найма дахин буугтай наһраан дуудлаба. Нэгэ галуун дэбэгэ далбага гэгээр дошоо оробо... Олоод энда ёһот доһогһын боложо байһан юмэдэл даһхараан дуудлаа, газар дэ-гээр арагайдажа яаһан галуу-да дүрбэн тээһөөн хашажа бари-ба.

Замханагүй хүмүүн зугаамнай даһнаа һөргөгдөжэ, бууруудаа хураажа, бушуухан машинадаа һуун гүйлгэдэбэд.

Хөөрөнэй хахад дунаа «хэм-най тудал?» гэгэн асуудал хүн-дэһи гаража эрөөл даа. Теэд «би алдаа» гэжэ ама гараха хун олобогүй. Ойгосотой бээ?

Тингэжэ ябатарга Будууниинь: «Эй, нүхэд! Минигтайн фляжкэ соо түрүүһин озын түлөө гэжэ нөөдэһэн «Морин харла» били, тэмдэглэжэ орхихо бэшэ гүбди?» гэгэһэн, булга хүдлэһэн, маши-наа харгыһаа зайлуулжа, агаарта гарабад. Хуһинэн дүрбэнэй хөөр-рэдөөн хад соо үргэлжэлөө юм, бу мэдэе, зүгөөр Үндэрэйни: «Го-род ошоод нэгэ галуу дүрбэн тээ-шэр хуобахамнай аагүй, тингээ-һэн хар жээрэб татаа», — гэжэ дурд-лаханынь тэрэ, дээрэнь галуунай абан соностоно. Үлгэдэ гэгшэн олоон харахадань — гансахан га-луун... Һөрд гэгшэн машинадаа гүйлгэжэ ошоһорһоо, үүзэнүүдэнь-сөөгтэй, галуун байхагүй, буу-рууд хуриалгаатай...

Отирог шотатта һуудат Би-шартай Буурал гэжэ хун олоһон газарта манганалта урха тайбад байгаа. Юу халхэб, үнэхөөрөшье эхэл таатай, зөхид нотаг: имаг-

Уршаг Ушарууһан „УГААЛГА“

Бага зэргээр Бадаруула эхилэб. Хото соо гэжэгэнэжэ. Хорхой годнигоноо. Дабирхайшыне халаба даа. Дааганшыне тангарба даа. Баяжанаһан Сэрэнжаб Баһа хахадтай. Абаад лэ эрбэб. Амтархаад лэ уубад.

Будуудха шэнгээр Бурд лэ хүрөөд. Хөхадые Гендов Хармаангаад эрбэб. Хажуудаа хоёрёе Дахуулаад эрбэб. Халаман хоёрёе Хөхад хахадтай. Карандаш-автомат «Угаагшэ» эхилэнхэй. Угаагшэ Улам түргэдэб. Улам шадурдэб. Салин угаагшаад Саанан бин хаш. Дам сашалжа. Даамжаран хэтэржэ. Юуны болонье. Юрөөдө, модонзгүй. Яралтай аад лэ. Яшоһо юм даа. Болдох юмэниинь Болло бээ даа.

Сэлтэгэ муранине Сэжэсээ болгоһон. Удын гүнзэгье Үбэдтөө орууһан Ахашуул юуһишье Айдаггүй хамнай. Түбэг һуйд татаад. Түрмөдшыне орохо Тохболдожо болодог. Хүниие соходо гү. Хундэ сохуулаад гү. Үлгөөгүүр гэгшээхэ. Үгэсэ зулжаха. Ушье болодог. Ухнүүддэ, гэгтэхингэ Уймүүлхэ, шуууулаха. Уйлуулха, өйлгэха Ушаршыне байдаг. Мангартай тархяр Машинна жоолодобол. Авари хүртээр Арбаад лэ алхам шуу. Газарта тарайшоод, Гахайе тээршишоод, Хурхиржа хөбтэжэ «Хушбшье» тохөөлдөдог.

Олоной үмэнэ Олгоого алдажа, Шоо үзэгдэн, Шобото харгалан Нэрэ хухарбай Нэрээл муухай да!

Ш. НИМБУЕВ.

ПРАВА БУРЯТИИ

МОНГОЛДЭЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгдэл хуудаһаа: «Пар-ком ба агитпост» гэгэн түрүү бшэг. Ю. Коркиной «Дуговолу-дай халуун хаба» гэгэн статья. Республикн промышленна пред-

ХӨӨР ХҮЛГЭЙ „АРСАЛАН“

Энэ хүнэй толгой соо Эрэн могой байрдажа Хор шарьяа бээдэн. Хоёр гартан шэнгээгээд, Араа шудын хабруулаа, Арсалан шэнгээр аашуулаа. Халта гөлб галуураа, Хашхаран гуйдэг болгоно. ФИБ ШИБ хоёр.

Хүгжэмэй һайханни эздэлүүлхэ. Композитор болохо хүсэлэнгэйб... Д. САМБУЕВАЙ фотозтод.

ЭНЭЭНИШЕ ДУУЛАА БЭН ГҮТ?

...Уһаар «буудадэг» загаһан бин юм. Номгон ба Днэдхэг океануудай шадархи халуун ороонуудай далайнүүдта энэ загаһан ажами-дардаг. Уһанай нюрууда тамаран гараад, ургамалуудыне анхарал-тайгаар шортан ябадаг байха юм. Хорхой шүмүүнай ургамал дээрэ йууһыне харамсаараа, 1,5 метр хо-ло зайһаа уһанай нарихан мин-даагаар «буудажэ» барндаг. Ина аралтай хун зон энэ загаһадай но-нирхолтой мүрисоонуудыне үншэр-гэдэ заншалтай.

шөгнүүрэй дүрбэнэй нэгэ хуби бо-лодог. Гансал эрэ шубууниинь үндэ-гээс даража, жэддэ нэгэ дальба-раа дэждэжэ байха юм.

...Америкн Хожбоото Шта-хуудта борйлхоонуудай тоо бүрид-хэлдэ абахадань, оройной хун бү-хэлдэ 1,2 шубуун хүртэхэ байба. Бүхэ бүмбэрэг дэлхэй дээрэ 90 миллиард элдэб янзын түрэлэй 100 миллиард шахуу борйлхонуд бин. Тэднэрэй халһын шөгнүүр 2 мил-лион тоно болоно.

...Голоо тойрожо эрэлдэдэг мо-дон Африкада урсадаг юм. Ойн

ФЕЛЬЕТОН

1. Эндо тэндэ Эгтэй гэгтэ уршаг татаһан «Угаагшэ» болоно. Тэриние буруушаан Тамсэхэ саг эрээ.

2. Сельмаһаа малгай Сэрэнжаб абалай. — Угааггүй үмдөө һааш Ошондо эдоулхэ. — Угаагаад үмдөө һаа

Урматый явахаш, — Гэлдэбэ хажууһанаа Гендов. Тергенов. Хашараашье һаа.

3. Сэрэнжаб Хөхадые абаба Нүхэлдөө хармаалхын Нүхэлдэ һанагдаба. Вудлаада гараба. Будан соо оробо. Айлаһа стакан Арсаалд ээлжэлээн Убуа... Шүүд, шүүд Уршагд гэгдэнэ.

4. Амаа хамсыгаараа Аршаад абаба. Тамхилна, хоорэлдэнэ. Тоганганса энээлдэнэ. Угашан бай байн Урма зоригынь